

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยการสำรวจจำนวนนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาของนักศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง ระดับ ป.ศ.สูง ปีที่ 2 ทุกสาขาวิชาเอก ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2525 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพ สาเหตุการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา ปัญหาของนักศึกษา และเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในแต่ละภาค ตลอดจนความคาดหวังเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วตามลำดับขั้นตอนของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในขั้นแรกผู้วิจัยสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาระดับ ป.ศ.สูง ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ทุกสาขาวิชาเอก ที่ลงทะเบียนเรียนในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง 6 แห่ง จำนวน 2,451 คน จากแผนทะเบียนและวัดผลวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง พบว่า มีผู้ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา 2,113 คน ซึ่งถือเป็นประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ต่อจากนั้นได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มโดยวิธีการแบ่งชั้น (Multistage Sampling) จากจำนวนนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาทั้งหมด 2,113 คน คือ ในขั้นแรกแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละวิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูธนบุรี วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูจันทระเกษม และวิทยาลัยครูพระนคร ต่อจากนั้นจึงใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ร้อยละ 20 จากจำนวนนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในแต่ละวิทยาลัยครู จะได้กลุ่มตัวอย่าง 423 คน ฉะนั้น จำนวนนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาจะเป็นดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาทั้งหมด นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา และกลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษาย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา ระดับ บ.กศ.สูง ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2525
จำแนกตามวิทยาลัยครู

วิทยาลัยครู	จำนวนนักศึกษาทั้งหมด (คน)	นักศึกษาย้ายถิ่น เพื่อการศึกษา (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
วิทยาลัยครูจันทระเกษม	545	484	97
วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	794	658	132
วิทยาลัยครูสวนสุนันทา	319	285	57
วิทยาลัยครูพระนคร	198	168	34
วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ	165	151	30
วิทยาลัยครูธนบุรี	430	367	73
รวม	2,451	2,113	423

โปรดดูรายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมในภาคผนวก ก.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวแปรที่ศึกษา

เนื่องจากปัจจัยของการย้ายถิ่นมีด้วยกันมากมาย ซึ่งในแต่ละปัจจัยก็ยากที่จะกำหนดแน่นอนได้ว่า ปัจจัยใดแน่ที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นโดยตรง เพราะผู้ย้ายถิ่นแต่ละคนมีคุณลักษณะผสมผสานกันหลายประการ ฉะนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ ได้พิจารณาเฉพาะ "การศึกษา" ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่น เพราะการศึกษาเป็นทรัพย์สินทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาตัวแปรดังต่อไปนี้

ก. ตัวแปรต้น หรือตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ นักศึกษา ระดับ ป.กศ.สูง ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตวิบูลย์นครกลุ่มนครหลวงคงอยู่ และนับปัจจุบัน มีวีซ่าการเดินทางไปและกลับเกิน 1 วัน โดยกำหนดขอบเขตที่จะศึกษาในเรื่องของ

1. สถานภาพส่วนตัวของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา เลือกศึกษาตัวแปรย่อย ๆ ดังนี้

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 ขนาดของครอบครัว
- 1.4 ลำดับที่เกิด
- 1.5 ภูมิลำเนาเดิม
- 1.6 ที่พักปัจจุบัน
- 1.7 ผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ขณะที่ย้ายถิ่น
- 1.8 เงินที่ได้รับต่อเดือน
- 1.9 ระดับการศึกษาเดิมของนักศึกษา
- 1.10 สถานภาพการสมรสของบิดามารดา
- 1.11 ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา
- 1.12 อาชีพของบิดาและมารดา

ข. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ สาเหตุของการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา และปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา ตลอดจนความคาดหวังของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับ ป.กศ.สูง ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรดังนี้

2. สาเหตุของการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา และปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา

ศึกษา

- 2.1 สาเหตุของการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา
- 2.2 เหตุผลในการเลือกสถานศึกษา
- 2.3 วิธีเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยครู
- 2.4 เหตุผลในการเลือกวิชาเอก
- 2.5 สภาพปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา
- 2.6 ปัญหาทางเศรษฐกิจ และปัญหาทางการเรียน
- 2.7 ความต้องการอันค้นแรกที่ให้วิทยาลัยครูช่วยเหลือ
- 2.8 ผลการเรียน (คะแนนเฉลี่ยสะสม)
- 2.9 ผลการเรียนแต่ละกลุ่มวิชา
- 2.10 วิธีแก้ปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา
- 2.11 เปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาในแต่ละภาค
- 2.12 แนวทางการแก้ปัญหาของวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงต่อนักศึกษาที่ย้ายถิ่น

เพื่อการศึกษา

- 2.13 ความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในแต่ละวิทยาลัย

ละวิทยาลัย

3. ความคาดหวังของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับ

ป.ศ.สูง

- 3.1 โครงการภายหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับ ป.ศ.สูง
- 3.2 เปรียบเทียบโครงการภายหลังจากสำเร็จการศึกษา
- 3.3 ความสำคัญของการศึกษาต่อ
- 3.4 เหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อ
- 3.5 ความสามารถของบิดามารดาที่จะอุปการะทางการเงิน เมื่อศึกษาต่อ
- 3.6 เหตุผลที่ไม่ศึกษาต่อ
- 3.7 สถานที่ทำงาน
- 3.8 วิธีเพิ่มพูนความรู้ขณะทำงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม และ การสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม

1.1 การเตรียมการก่อนสร้างแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่น และการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา แล้วนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาประมวลเป็นเค้าโครงในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 17 ข้อ
- ตอนที่ 2 สาเหตุการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา และปัญหาของนักศึกษาเมื่อย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง จำนวน 18 ข้อ
- ตอนที่ 3 ความคาดหวังของผู้ที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จำนวน 8 ข้อ

แบบสอบถามทั้ง 3 ตอน มีลักษณะแบบกำหนดให้เลือกตอบ (Check List) คำถามบางข้อผู้ตอบอาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การปรับปรุงแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของคำถาม ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน คือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ศิริพานิช ศึกษานิเทศก์ 7 หัวหน้าภาคพัฒนางานวิจัย กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ
2. ดร.ปรีชา วิหคโต (ช่วยราชการ) ภาคพัฒนางานวิจัย กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ
3. นายนิพนธ์ นุตพงษ์ ฝ่ายวิเคราะห์และวางแผน กองการมัธยม กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

4. นางสาวนิภา เมธาวีชัย หัวหน้าภาควิชาและวิศัล วิทยาลัยครูธนบุรี

5. นางสาวรุ่งรัตน์ เหลืองนทีเทพ ศึกษานิเทศก์ 5 หน่วยศึกษานิเทศก์

กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ

หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา แกะไข และ
 ไขข้อสงสัยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามนั้นมาปรับปรุงใหม่ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ แล้วนำ
 ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษา ป.กศ.สูง ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ที่มีใช้กลุ่ม
 ตัวอย่าง จำนวน 20 คน จากนั้นจึงนำแบบสอบถามจากการทดลอง มาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง
 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ มีจำนวนคำถามดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา มีจำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 2 สาเหตุและปัญหาเมื่อนักศึกษาย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา มีจำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคาดหวังของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา เมื่อสำเร็จการ
 ศึกษา มีจำนวน 8 ข้อ

(โปรดดูแบบสอบถามจากภาคผนวก)

2. การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา จำนวน 30 คน จาก
 วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย วิทยาลัยละ 5 คน เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสาเหตุ
 การย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา และปัญหาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา ตลอดจนความคาดหวัง
 เมื่อสำเร็จการศึกษา ระดับ ป.กศ.สูง การสัมภาษณ์นี้ดำเนินการภายหลังจากการตอบแบบสอบถาม
 เพื่อใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการวิเคราะห์

(โปรดดูแนวทางการสัมภาษณ์จากภาคผนวก)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือใน การสำรวจจำนวนนักศึกษาที่ย้ายถิ่น และการตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย โดยส่งถึงอธิการและรองอธิการฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงทั้ง 6 แห่ง ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 13 มกราคม 2526 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2526 และได้สัมภาษณ์ความคิดเห็น ความคาดหวัง ของผู้ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาใน วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย สำหรับจำนวนแบบสอบถามที่แจกและได้รับคืน เพื่อใช้ในการวิจัยมีดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

ชื่อวิทยาลัยครู	นักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา		
	ส่งไป	ได้รับ	ร้อยละ
วิทยาลัยครูจันทระเกษม	97	97	100.00
วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	132	132	100.00
วิทยาลัยครูสวนสุนันทา	57	55	96.49
วิทยาลัยครูพระนคร	34	34	100.00
วิทยาลัยครูสวนดุสิต	30	30	100.00
วิทยาลัยครูธนบุรี	73	70	95.89
รวม	423	418	98.82

จากตารางที่ 2 แบบสอบถามนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาของวิทยาลัยครูกลุ่ม นครหลวงทั้ง 6 แห่ง ได้รับคืนมารวมทั้งสิ้น จำนวน 418 ฉบับ หรือร้อยละ 98.82 และ เมื่อนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งหมดเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ และไคสแควร์ (Chi-square) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ของข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว สาเหตุการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา ปัญหาของนักศึกษาและความคาดหวังเมื่อสำเร็จการศึกษา

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าไคสแควร์ (Chi-square) สำหรับแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาและความคาดหวัง เมื่อสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาที่ย้ายถิ่นเพื่อการศึกษา

สูตรที่ใช้ในการวิเคราะห์ ไคสแควร์ (Chi-square)¹ คือ

$$\chi^2 = \sum \frac{(f_o - f_e)^2}{f_e}$$

f_o = ความถี่ที่ได้จากการปฏิบัติ

f_e = ความถี่ที่คาดหวัง

df = ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

r = จำนวนแถว

c = จำนวนสดมภ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกอบ - วรรณสุด, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร :
ภาควิชาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 169.